

УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРІ: погляд молоді

Випуск 5

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ
імені Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
СТУДЕНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Випуск 5

УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ
ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРІ:
ПОГЛЯД МОЛОДІ
(до Дня науки)

Хмельницький - 2025

Україна у сучасному геополітичному просторі: погляд молоді:

зб. наук. пр. студ. та молод. вчених/ гол. ред. Л. Г. Білий.

Хмельницький : Вид-во МАУП, 2025. Вип. 5. 182 с.

УДК 327(075.8)

ББК 66.4(0)я73

У 158

У 158 Україна у сучасному геополітичному просторі: погляд молоді: зб. наук. пр. студ. та молод. вчених / гол. ред. Л. Г. Білий. Хмельницький : МАУП, 2025. Вип. 5. 182 с.

НДДКР УкрІНТЕІ: 0123U104482

У збірнику наукових праць «Україна у сучасному геополітичному просторі: погляд молоді» представлено узагальнені тези доповідей та виступів учасників XXII Всеукраїнського конкурсу студентських та учнівських наукових робіт «Україна у сучасному геополітичному просторі: погляд молоді» (до Дня науки). Конкурс тривав з 14 жовтня 2024 року до 14 квітня 2025 року. 16 травня 2025 року відбулася підсумкова звітна конференція.

Адресовано широкому колу читачів: учням, студентам, аспірантам, викладачам, науковцям.

Редакційна колегія:

Головний редактор: Білий Л. Г., кандидат педагогічних наук, доцент, директор Хмельницького інституту МАУП.

Члени редакційної колегії:

Авсієвич А.В., доктор філософії в галузі права; **Гуменюк А.Ф.**, кандидат економічних наук, доцент; **Дациук О.А.**, кандидат богослов'я; **Коломієць О.М.**, кандидат філологічних наук; **Костенко Д.В.**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Лисенко С.О.**, доктор юридичних наук, професор; **Олійник В.В.**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Осмолян В.В.**, кандидат юридичних наук; **Охман О.В.**, кандидат юридичних наук; **Парандій В.О.**, кандидат історичних наук, доцент; **Савчук Л.О.**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Цимбалюк Г.С.**, кандидат економічних наук, голова Наукового товариства студентів та молодих вчених (відповідальна за випуск).

Рецензенти:

Семенець-Орлова І.А., доктор наук з державного управління, професор
Гуменникова Т.Р., доктор педагогічних наук, професор

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 5 від 26 травня 2025 р.)

© Хмельницький інститут
Міжрегіональної Академії управління персоналом, 2025
© автори статей

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	8
Бортновська П.В., Юхимович О. А. ВПЛИВ ВІЙНИ НА РИНОК ПРАЦІ В УКРАЇНІ.....	10
Бочуля М., Семенчук С.О. ІСТОРІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ КУРГАННИХ НАСИПІВ МІСТА ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ.....	20
Бурденюк П.О., Юхимович О. А. ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА РОЛЬ ЖІНКИ В УКРАЇНІ.....	27
Вороніна К.В., Охман О.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	38
Гнатюк О.О., Олійник В.В. ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	44
Грушевицька Х.О., Баранова С.С. ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ: СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД.....	51
Захарець К.М., Оліх Г.І. ІННОВАЦІЇ ЯК ОСНОВА СТІЙКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	55

Кирпа С., Рубленко В.М.

ПІСНЯ ЯК ЗБРОЯ УКРАЇНЦІВ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОЇ
БОРОТЬБИ В І ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ..... 59

Коваль Є.О., Юхимович О. А.

ІНТЕРНЕТ-ШАХРАЙСТВО: НАЙПОШИРЕНІШІ
МЕТОДИ ОБМАНУ ТА ЯК ВІД НИХ ЗАХИСТИТИСЯ..... 65

Коваль А.О., Юхимович О. А.

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВІЙНИ В УКРАЇНІ ДЛЯ
СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ..... 76

Косінська А.С., Баранова С.С.

ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ
МАСОВИХ НАСТРОЇВ У КРИЗОВИХ УМОВАХ..... 87

Купчик В.С., Олійник В.В.

ТРИВОЖНІСТЬ ЯК ПСИХІЧНИЙ СТАН І РИСА
ОСОБИСТОСТІ ЛЮДИНИ..... 92

Любецька М.М.

ОСОБИСТІСНІ РИСИ ТА ПОВЕДІНКОВІ МОДЕЛІ
КРИВДНИКА, ЩО ВЧИНЯЄ ДОМАШНЄ
НАСИЛЬСТВО..... 98

Міхалечко Ю.В., Охман О.В.

ПОМИЛКИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЯК
ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ..... 104

Монастирський Б.В., Парандій В.О. ОКУПАЦІЯ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ: ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВІДПОВІДНО ДО УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	110
Музика Я.О., Шемерда О.В. ЕКОТУРИЗМ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НОПРЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	115
Осмолян В.А., Вельбой Л. МІСЦЕ ВАЛЮТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО ПРАВА.....	121
Попіль В.В., Юхимович О. А. СТРАТЕГІЯ MEMEJACKING ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	127
Райковська Д.Р., Шемерда О.В. ТУРИЗМ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ПЕРІОДУ: ВИКЛИКИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ.....	136
Степанова В.А., Шемерда О.В. ЦИФРОВІЗАЦІЯ У ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ: МОБІЛЬНІ ДОДАТКИ ТА ПЛАТФОРМИ.....	142
Суховерхівська В.В., Охман О.В. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ СУКУПНОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	148

Томашевська В.В., Охман О.В.

ПОНЯТТЯ ТА МЕТА ПОКАРАННЯ ЯК ФОРМИ
РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ..... 153

Шепітько Д.С., Непша О.В.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИКЛИКИ ТА СЦЕНАРІЇ
ВІДНОВЛЕННЯ КАХОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА ТА
КАХОВСЬКОЇ ГЕС В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ..... 159

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ..... 174

Бочуля М.,

здобувач вищої освіти

(м.Хмельницький)

Науковий керівник: **Семенчук С.О.,**

кандидат історичних наук, доцент

(м.Хмельницький)

ІСТОРІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ КУРГАННИХ НАСИПІВ МІСТА ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

Історія дослідження курганних насипів міста Хмельницького є невід’ємною частиною археологічної науки в Україні. Це місто, багате на історичні пам’ятки, яке приваблювало дослідників ще з ХХ ст. Однак систематичні археологічні дослідження курганів розпочалися значно пізніше. Перші згадки про дослідження курганів міста Хмельницького датуються 1901 р. Найбільший поштовх до розвитку археологічних досліджень на Хмельниччині припав на радянський період. У цей час було створено низку наукових інститутів та експедицій, які проводили планомірні розкопки курганів. Особливу увагу приділяли дослідженню курганів, пов’язаних зі скіфським періодом та ранньослов’янськими культурами. Археологами було відкрито багато нових курганних могильників, що значно розширило уявлення про заселеність регіону в давнину. Після здобуття Україною незалежності археологічні дослідження курганів міста Хмельницького продовжилися. Однак, через фінансові труднощі та брак державної підтримки, їх інтенсивність дещо знизилася. Тим не менш, ряд наукових установ та ентузіастів продовжують досліджувати ці унікальні пам’ятки.

Метою даної статті є висвітлення історичних досліджень курганних насипів міста Хмельницького: мікрорайону Заріччя та Скитської могили.

Ряд науковців присвятили свої дослідження вивченню курганів мікрорайону Заріччя та Скитської могили міста Хмельницького: І. Михальчишин [4], Ю. Сіцінський [7], С. Шпаковський [10], С. Семенчук [10], В. Якубовський [11], С. Демидко.

У місті Хмельницькому біля будинку за адресою проспект Миру, 102, розташований скіфський курган біля дороги, з південного боку впритул прилягає багатоповерхівка, зі східного – магазин. Перші відомості про курган між село Лезневе та місто Проскурів наведені 1901 р. в праці Ю. Сіцінського «Археологическая карта Подольской губернии» [7, с. 18].

Перше дослідження кургану на проспекті Миру, 102 було проведено С. Демидко у 1997 р. [2, с. 28; 10, с. 9]. Згідно з розпорядженням Хмельницької обласної державної адміністрації № 194/99-р від 18.05.1999 р., курган перебуває під охороною держави [9]. Згодом пам'ятку обстежували й інші науковці. Хоча розкопки не проводилися, за зовнішніми ознаками та аналогіями з іншими курганами, археологи припустили, що він датується VII-VIII ст. до н.е. Поверхня кургану вкрита травою, а на вершині встановлено дерев'яний хрест. Поряд розміщена інформаційна табличка, яка повідомляє, що це скіфська могила VII-III ст. до н. е., що перебуває під державною охороною [3, с. 96-97]. Незважаючи на тривалий час існування та активну забудову навколишньої території, Скитська могила зберегла свої початкові розміри: висоту близько 2 м та діаметр близько 20 м (рис. 1).

Курган неодноразово обстежував різні дослідники: І. Михальчишин 2006, 2010 рр. Через 6 років пам'ятку досліджували С. Семенчук та С. Шпаковський [5; 10, с. 9]. І. Михальчишин припустив, що курган датується II-I тис. до н.е., але точно можна буде визначити це лише після археологічних розкопок. Протягом тривалого часу курган був у небезпеці через активну забудову

навколишньої території. Щоб захистити пам'ятку, місцеві жителі встановили дерев'яний хрест, незважаючи на попередження фахівців.

Рис. 1. Курган, м. Хмельницький, проспект Миру, 102. Вид з півночі. Червень 2024 р.

Археолог С. Демидко наголосив, що самовільне встановлення хреста на кургані є порушенням закону про охорону культурної спадщини і може призвести до кримінальної відповідальності. Він також зазначив, що кургани – це пам'ятки дохристиянської ери. Однак, парадоксально, саме цей релігійний символ став тимчасовим захистом для історичного місця від руйнування. Навіть незважаючи на встановлення хреста, який мав від лякати людей від пошкодження кургану, деякі місцеві жителі продовжують нехтувати історичною цінністю цього місця [2, с. 28].

У 2010 р. було оголошено конкурс на створення пам'ятника «Скіфський курган», який виграв проект М. Мазура. Згідно з планом, курган планували збільшити в розмірах шляхом досипання землі, а

навколо нього встановлять чотири великі камені, які вказуватимуть на чотири сторони світу. Також планується створити своєрідний календар, що відображатиме давні сільськогосподарські знання [8, с. 22–23]. Однак, станом на 2024 р. будівництво так і не розпочалося.

Ще однією пам'яткою скіфського часу є курган мікрорайону Заріччя, розташований на схилі плато лівого берега річки Південний Буг. Управління культури, національностей, релігій та туризму Хмельницької ОДА офіційно визнало курган Заріччя об'єктом культурної спадщини, про що свідчить наказ №196н від 29. 12. 2016 р. [9]. Курган має площу 1,5349 га, і частково знаходиться на земельних ділянках, які належать 2 особам. Частково земля площею 1,2488 га (0,0741 + 0,5347) на якій знаходиться об'єкт культурної спадщини – курган, перебуває у власності двох громадян та використовується для сільськогосподарських потреб [6]. Курган висотою до 3 м та діаметром до 40 м (рис. 2).

Рис 2. Курган Заріччя, м. Хмельницький. Вид з півночі. Червень 2024 р.

Першим курган дослідив В. Якубовський у 1990-х рр. минулого століття [1, с. 141; 11, арк. 7]. Протягом ХХ ст. обстеження продовжив С. Демидко. Останні дослідження були проведені співробітниками відділу охорони пам'яток історії та культури у Хмельницькій обл. С. Шпаковським та С. Семенчуком у травні 2016 р. Курган в районі Заріччя м. Хмельницького за своїми візуальними ознаками відноситься до I тис. до н.е. (раннього залізного віку) та належить до скіфського період [2, с. 29; 10, с. 10].

Отже, для ефективного збереження курганів необхідно запровадити комплексну програму з охорони та дослідження цих історико-культурних об'єктів. Важливо, щоб місцева влада приділяла більше уваги стану курганів і забезпечила їх належну охорону. Додаткові археологічні розкопки дозволять отримати більш детальну інформацію про час існування і функціонування курганів. Забудова навколишніх територій повинна здійснюватися з урахуванням охоронних зон та вимог законодавства. Залучення громадськості та освітніх установ сприятиме підвищенню обізнаності населення про значення цих об'єктів. Впровадження сучасних технологій у дослідження та збереження курганів забезпечить ефективний моніторинг їхнього стану. Фінансування досліджень і заходів з охорони повинно бути пріоритетним завданням для держави. Співпраця між науковцями, владою та громадськістю допоможе виробити оптимальні стратегії збереження курганів. Збереження курганів має велике значення для культурної спадщини і ідентичності нашого суспільства. Дбайливе ставлення до цих об'єктів забезпечить їхнє існування для майбутніх поколінь.

Список використаних джерел та літератури:

1. Археологічна спадщина Хмельницької області. Довідник / А. Ф. Гуцал, В. І. Якубовський, І. Р. Михальчишин. Чернігів: РВК «Деснянська правда», 2011. 176 с.

Україна у сучасному геополітичному просторі: погляд молоді:

зб. наук. пр. студ. та молод. вчених/ гол. ред. Л. Г. Білий.

Хмельницький : Вид-во МАУП, 2025. Вип. 5. 182 с.

---

2. Звід пам'яток історії та культури України: Хмельницька область. м. Хмельницький. Книга перша / Редакція тому: І.Трунова (голова), В.Лукашук (заступник голови), С. Шпаковський (упорядник) та ін. Хмельницький, ФОП Мельник А. А., 2019. 280 с.

3. Історико-архітектурний опорний план м. Хмельницький з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів. Київ, 2016. 198 с. URL: https://gis.khm.gov.ua/files/ist_arh_op_plan_pz.pdf (дата звернення: 27.10.2024).

4. Михальчишин І. С. Звіт про археологічні розвідки на території Хмельницької області в 2006 р. Науковий архів Відділу охорони пам'яток історії та культури у Хмельницькій області.

5. Мовчан А. Хмельницький – єдине місто зі скіфським курганом. *Новини Хмельницького «Є»* | [ye.ua](https://ye.ua/kultura/8513_Hmelnickiy_yedine_misto_zi_skifskim_kurganom.html). URL: https://ye.ua/kultura/8513_Hmelnickiy_yedine_misto_zi_skifskim_kurganom.html (дата звернення: 27.10.2024).

6. Рішення від 01.04.2024 по справі 560/21539/23 (Хмельницький окружний адміністративний суд). URL: <https://opendatabot.ua/court/118043264-ba2a4983490c9b59f1de7dc03e76d8ca>

7. Сіцинський Ю. Й. Археологічна карта Подільської губернії / Упорядник О. Л. Баженов. Кам'янець-Подільський: Оіум, 2004. 136 с.

8. Скіфський курган. *Мікрарайон «Виставка» Минуле та сучасне (історія мікрорайону)*. 2021. С. 22–23.

9. *Управління культури і туризму Хмельницької міської ради*. URL: https://www.kult.km.ua/uploads/files/2023/4_obekt_arheologii.pdf (дата звернення: 27.10.2024).

10. Шпаковський С., Семенчук С. Об'єкти археології міста Хмельницького. *Матеріали I міжнародної наукової історико-*

Україна у сучасному геополітичному просторі: погляд молоді:

зб. наук. пр. студ. та молод. вчених/ гол. ред. Л. Г. Білий.

Хмельницький : Вид-во МАУП, 2025. Вип. 5. 182 с.

краєзнавчої конференції «Місто Хмельницький в контексті історії України». 2016. С. 9–13.

11. Якубовський В. І. Звіт Хмельницької обласної дитячої туристської станції за 1971. Науковий архів інституту археології НАН України. Спр. 1971/60. 1971.